

100 év a Tótkomlói Önkéntes Tűzoltó Egyesület szemszögéből

100 years from the perspective of the Tótkomlós Volunteer Fire Brigade

---

Nagy Sándor
Tótkomlói Önkormányzati Tűzoltóság
parancsnok
Email: totkomlos.ot@katved.gov.hu
ORCID: 0009-0009-1238-3778

Dr. Győző-Molnár Árpád t. alezredes
Orosházi Katasztrófavédelmi Kirendeltség
polgári védelmi felügyelő
Email: arpad.gyozo@katved.gov.hu
ORCID: 0000-0003-2046-8658

Absztrakt:

Az idei évben 100 éves lett a Tótkomlói Önkéntes Tűzoltó Egyesület. Ezen jeles évforduló jó alkalmat biztosít, hogy a folyamatosan működő szervezet történetéből bizonyos részleteket felvillantva megismerhessük egy önkéntes tűzoltó egyesület múltját és ezzel együtt a magyarországi önkéntes tűzoltó mozgalom változásait.

Kulcsszavak: történet, önkéntes tűzoltó egyesület, szervezet

Abstract:

This year, the Tótkomlós Volunteer Firefighters Association turned 100 years old. This important anniversary provides a good opportunity to get to know the past of a volunteer firefighting association and, with it, the volunteer firefighting movements in Hungary by flashing certain details from the history of the continuously operating organization.

Keywords: history, volunteer fire brigade, organization

1. BEVEZETÉS

A Tótkomlói Önkéntes Tűzoltó Egyesület (továbbiakban: Tótkomlós ÖTE) az idei évben ünnepelte fennállásának 100. évfordulóját, amely jó alkalom arra, hogy visszatekintsünk az immáron nagy múltú szervezet történetébe és ezzel képet kapjunk egyrészt elődeink tevékenységéről, másrészt a magyarországi önkéntes tűzoltó mozgalom folyamatos változásáról. Jelen munkának nem célja – figyelemmel a terjedelmi korlátokra – egy átfogó és minden részletre kiterjedő történeti visszatekintés, melyet *Dr. Csontos Pál: A tótkomlói tűzoltóság története* című művében, korábban már kellő alapossággal megtett. [1] Erre tekintettel, ezen írásmű néhány lényeges epizód megismertetésével, legfőképpen a szervezeti változások és az elmúlt 100 esztendő főbb eseményei vonatkozásában kísérli meg a Tótkomlós ÖTE történetét bemutatni. Az ÖTE megalakítása óta, a felmerülő nehézségek ellenére is folyamatosan működik, és a mai napig is jelentős szerepet vállal a település és környéke tűzvédelmében. Mindezzel együtt kiemelkedő az ifjúság- és utánpótlásnevelésben betöltött szerepe, melyet jól példáznak az elmúlt évtizedek versenyeredményei, valamint az állomány stabilitása.

2. A TÓTKOMLÓS ÖTE TÖRTÉNETE A KEZDETEKTŐL NAPJAINKIG

Tótkomlóst, ekkor még Komlós néven, a török hódoltság hosszúra nyúlt éveit követően 1746-ban alapították, szlovák nemzetiségű lakosság betelepítésével. A település gyorsan gyarapodott, 1766-ban már 450 lakóházból állt. [2] A fejlődéssel együtt jártak a kisebb-nagyobb tüzesetek, melyek ellen már korán kialakultak a védekezés technikai és szervezeti keretei. Ezen keretek elsődlegesen a megelőzést voltak hivatottak erősíteni, mivel a kor eszközeivel a tűzoltási tevékenység hatékonysága erősen korlátozott volt. Egészen a XIX. század közepéig kellett várni az első hatékony, kézi erővel működtetett tűzoltófecskendők tótkomlói megjelenésére, azonban a tűzoltás szervezete lényegében ad hoc módon működött. [1] A század második felében országszerte hatalmas lendületet vett a tűzoltóságok létrehozása, így a fellelhető dokumentumok alapján megkezdődött bár a szervezési munka, azonban ekkor még nem hoztak létre szabályozott keretek között működő tűzoltó testületet.

2.1 Az önkéntes tűzoltó egyesület megalakulásához vezető út

A frissen alapított Komlós első házai nádból épített kunyhók voltak, ezeket folyamatosan váltották fel a vertfalú lakóépületek, melyek tetőzete még hosszú időn keresztül nádból, illetve kukoricaszárból készült. Az épületek tetőszerkezete, a fából készített kémények, a nyitott konyhai tűzhelyek, a vesszőfonatos kerítések, illetve az udvarokon tárolt szálastakarmány együttesen állandó tűzveszélyt hordoztak. Komlós tűzvédelme a Helytartótanács 1764-es tűzrendészeti szabályokról szóló rendelet után, 1772-re alakult ki. [1] Ennek értelmében a települést 4 negyedre osztották és minden negyedben egy fő látta el a tűzőri tevékenységet. Ez a rendszer kisebb módosításokkal, egészen az 1900-as évek elejéig fennmaradt. 1795-ben felépült a helység evangélikus temploma, melynek tornyát szintén a tűzvédelmi feladatokra vették igénybe. A templom tornyában éjjel-nappal 1 fő harangozó teljesített szolgálatot, aki a tüzeket a harang félreverésével, illetve a tüzeset helyszínét a templom tornyának megfelelő oldalára kihelyezett, nappal vörös zászlóval, éjjel, vagy rossz látási viszonyok között pedig lámpással jelezte. A tűzoltásra használható eszközöket 1817-től – egészen 1963-ig – a községháza udvarán lévő színekben tárolták és szükség esetén innen indították útba a tüzeset helyszínére, illetve osztották ki a tűzoltásban részt vevőknek. Tótkomlós lakossága 1910-re meghaladta a 10.000 főt¹ [3], mezőgazdasága és ipara, kiváltképpen a malomipar folyamatosan fejlődött, ez, továbbá a XIX. század második felében bekövetkezett technikai, szervezeti és jogszabályi változások, a helység eddigi tűzrendészeti és tűzoltási rendszerét elavulttá tették.

¹ Tótkomlós lakossága 2024. január 01-én 5562 fő volt. Forrás:
https://www.nyilvantarto.hu/letoltes/statisztikak/kozerdeku_lakossag_2024.xlsx

Ennek következtében a XIX-XX. század fordulóján már folyamatosan napirenden volt az állandó (önkéntes) tűzoltó testület létrehozásának szükségessége, azonban az I. világháború és az azt követő évek nem tették lehetővé a megalakítást.

2.2 Az egyesület működése a megalakulástól 1945-ig

A Tótkomlói Önkéntes Tűzoltó Testület 1924. április 16-án tartotta alakuló gyűlését, melynek alapszabályát a Magyar Királyi Belügyminisztérium a 224.068/1925/VIII. számon, 1925. október 15-én hagyta jóvá. [1] Az egyesület 30 tényleges- és 33 (mai szóhasználat) pártoló taggal jött létre. Az ekkoriban községi rangú helység a tűzoltóságot a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség 1898-ban kiadott szabályzata alapján állította és szerelte fel. [4] A szabályzat rendelkezései szerint a szolgálatot vállalók egyenruhát és sisakot, valamint tűzoltó baltát, mászóövet, sípot kaptak. Mindezen felül, a tűzoltási tevékenységben részt vevők fizetésben is részesültek. A megalakulást követő időszakban, az egyesület és a település vezetése a legnagyobb hangsúlyt az állomány felkészítésére fordította, amelynek eredményeképpen az 1930-as évek elejére megfelelően képzett, a település védelmét hatékonyan ellátó tűzoltóság jött létre.

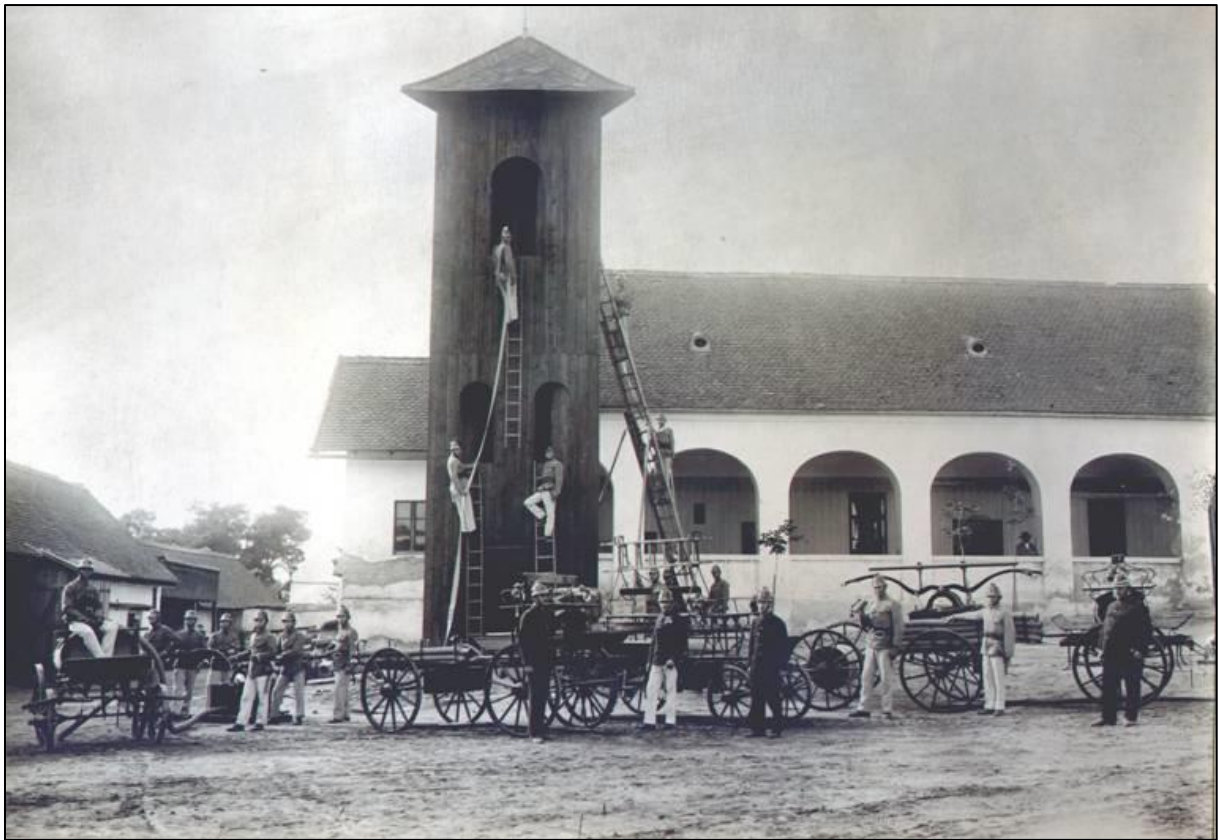

1. kép Tűzoltási gyakorlat 1933-ban a Komló szálló előtt (Forrás: ld. [5])

A korszakban, a szerveződés élén a szaktevékenység végzésének vonatkozásában a parancsnok állt, a közvetlen szakmai felügyeletet az alispán, a vármegyei, illetve a járási tűzrendészeti felügyelő útján gyakorolta. [6] Az 1930-as évek második felében a lóvontatású eszközök mellé egy gépjárműfecskendő beszerzése történt meg, amelyet 1937-ben állítottak rendszerbe. A tűzoltó testület ebben az időszakban továbbra is a községháza udvarán állomásozott.

Ekkoriban a sajátos szervezési elveknek köszönhetően, nem csak a klasszikus feladatok, azaz a tűzoltás és műszaki mentés tartozott a tótkomlói tűzoltók feladatai közé, hanem önkormányzati szervezatként a különböző tűzrendészeti és megelőzési tevékenység, az ellenőrzések végrehajtása, valamint a települési rendezvények biztosítása is.

Az önkéntes tűzoltó testület tagsága élénken részt vett a település társadalmi és kulturális életében, pl. színjátszókört és dalárdát is alapítottak. Ezzel együtt a tűzoltóspport versenyeknek is aktív résztvevője volt az egyesület tagsága.

2. kép Tótkomlói tűzoltók a fából épített tömlőszáritó torony előtt, a községháza udvarán 1924. és 1937. között (Forrás: ld. [5])

A II. világháború előestéjén az önkéntes tűzoltók feladatai is kibővültek a légoltalmi tevékenységben történő közreműködéssel, ennek keretében felmérték az óvóhelyként figyelembe vehető pincéket, a légiveszélyre tekintettel tűzvédelmi körzeteket alakítottak ki, illetve megszervezték a légoltalmi figyelő szolgálatot az evangélikus templom tornyában. Habár a harcok, ezáltal a háborús károk Tótkomlóst elkerülték, azonban az ország egészéhez hasonlóan a közigazgatás és ezzel együtt a tűzvédelem rendszere is szétzilálódott, melyre jól példa az önkéntes tűzoltóság járműveinek háború utáni ismeretlen helyre kerülése.

2.3 Az 1945-1990 közötti időszak történései

A II. világháborút követően már 1945-ben elindult a tűzoltóság újjászervezése, amely 1947-ben vett lendületet, mindez ekkor a korábbi önálló működéssel szemben, már nagyfokú központosítással járt együtt, amelyre jó példa, annak előírása, hogy a településnek hány fő önkéntes tűzoltóval kellett rendelkeznie. [7] 1948-ban a központi direktíváknak megfelelően üzemi tűzoltóság is alakult a településen, és a tűzoltók létszáma elérte a 32 főt, melyből 21 fő fizetett és 11 fő üzemi tűzoltó látott el szolgálatot. 1949-ben az eddig megmaradt önállóság is megszűnt és ún. őrstagozattá nyilvánították a tűzoltóságot, melynek létszáma 58 főre nőtt (ezzel együtt az üzemi tűzoltóság megszüntetésre került). A korszakban folyamatosan változott a községben lévő tűzoltósági szervezet, így a már említett üzemi tűzoltóság(ok) is többször megszűnt(ek), majd újra létrehozásra került(ek). Érdekes, hogy továbbra is az önkéntes tűzoltók feladatai közé tartozott több olyan, mai szóhasználatnál élve hatósági ellenőrzési feladat, mint pl. az építmények tűzvédelmi ellenőrzése.

Így 1958-ban a település valamennyi lakóházát megvizsgálták tűzvédelmi szempontból, amely a kémények és füstcsövek állapotára, az éghető anyagok (kiemelten a szálaskarmány, tüzelő- és fűtőanyag, üzemanyag) tárolási szabályainak betartására, a villamos hálózat állapotára, valamint a tűzjelzés szabályainak ismeretére terjedt ki.

3. kép Tótkomlói tűzoltók az 1960-as években (Forrás: ld. [5])

1963 kiemelkedő év az egyesület életében hiszen ekkorra felépült az önálló tűzoltószertár, amely a mai napig is tűzoltólaktanyaként funkcionál, az akkori állapothoz képest jelentősen kibővített formában. Átadásakor az épület egy őrszobából és 2 állásos szertárból állt. 1964-ben pedig megkezdődhetett az azóta is működő, ifjúsági tűzoltó tagozat megszervezése.

1975-ben a Tótkomlói Önkéntes Tűzoltó Testület átalakult Önkéntes Tűzoltó Egyesületté. Ez nagyjából egybeesett az irányítási rendszer változásával, ugyanis az 1970-es évek elejétől az irányítás rendje megváltozott², a helyi tanács irányítása alá került a tűzoltó egyesület, melynek már csak szakmai felügyeletét látta el az Orosházi Városi és Járási Tűzoltóparancsnokság. A korszakban a tűzoltásba bevethető járműállományt egy CSD 344 típusú gépjárműfecskendő, továbbá egy Zuk A-15-ös gépjármű alkotta. Az időszak végén a járási rendszer 1983-as megszűnését követően, a szakmai és felügyeleti ellenőrzések fokozatosan csökkentek, illetve teljesen elmaradtak. [8]

2.4 1990-től napjainkig

Az 1990-es év újabb jelentős változást hozott a Tótkomlós ÖTE életében, hiszen megszűnt az eddigi felügyeleti rendszer, valamint a tanácsai irányítás, az egyesület lényegében újra önállóvá vált. 1991-ben 59 fő alkotta a tagságot.

---

² Addig a Tűzoltóság Országos Parancsnokságának, illetve jogelődjeinek területi és helyi szervei diszponáltak a szervezett fölött.

1998-ban a németországi Brühl városa ajándékba adott egy Mercedes-Benz MB 1113B TLF típusú gépjárműfecskendőt, melynek rendszerbe állítását követően, a CSD 344-es fecskendő eladásra került.

2003-ban Tótkomlós város³ a Pro Urbe díjat adományozta az egyesület részére, a település érdekében végzett kiemelkedő munkáért. A 2000-es évektől az ÖTE eszközparkja, a pályázati lehetőségeknek is köszönhetően folyamatosan bővül, ezzel együtt egyre korszerűbbé is válik. 2004-ben újabb jelentős mérföldkő következett be az egyesület életében. Ugyanis annak bázisán létrehozásra került a köztisztviselői tűzoltóság, azaz jelenlegi nevén a Tótkomlói Önkormányzati Tűzoltóság, melynek működési területe Tótkomlós, Pitvaros, Nagyér, Ambrózfalva és Békéssámson településekre terjedt ki, amelyhez a következő évben Csanádalberti község is csatlakozott.

A két szervezet egy helyen, a már említett tűzoltólaktanyában állomásozik, jelentős előnyt biztosítva az épület fenntartásában, az eszközök használatának, működőképességének biztosításában, illetve az utánpótlásnevelésben is. 2005-től több lépcsőben sor került a laktanya bővítésére, amely ezáltal megfelel a XXI. századi követelményeknek. A Tótkomlós ÖTE 2006-ban oroszországról vállalt a Békéssámsoni Önkéntes Tűzoltó Egyesület újraindításában, az állomány képzésével, eszközátadással, továbbá kiemelkedő támogatásként a 2009-ben beszerzett Nissan Vanette Cargo típusú jármű 2020. évi átadásával segítette, illetve segíti azóta is a társegyesület működését.

4. kép A tótkomlói önkéntes és önkormányzati tűzoltók laktanyája madártávlatból (Forrás: Id. [5])

³ Tótkomlós 1993. november 01-én kapta meg a városi rangot.

5. kép A tótkomlói önkéntes és önkormányzati tűzoltók járművei napjainkban (Forrás: ld. [5])

2012-ben a jogszabályváltozásoknak megfelelően, a Tótkomlós ÖTE együttműködési megállapodást kötött a Mezőkovácsházi Hivatásos Tűzoltóparancsnoksággal. 2013-ban a Tótkomlós ÖTE a megalakult Dél-Békés Mentőcsoport – majd 2023-tól Viharsarok Mentőcsoport – tagszervezetévé vált, ennek keretein belül is több alkalommal pályázott sikeresen, továbbá kiemelkedő eredményként 2020-tól ellátja egy Volkswagen Amarok típusú terepjáró gépkocsi üzemeltetési feladatait. Emellett ugyancsak 2020-ban az egyesület a Mercedes-Benz MB 1113B TLF helyett beszerzett egy lényegesen fiatalabb Mercedes-Benz MB1120 típusú gépjárművet. Azonban az eszközpark bővülése nem állt meg, az idei évben beszerzésre került egy Iveco Magirus DLK 18-12 típusú magasból mentő gépjármű.

A Tótkomlós ÖTE a járművek, a védőfelszerelések és az egyéb eszközök vonatkozásában is korszerűnek mondható. 2018-ban az elért eredmények elismeréseként elnyerte „Az év önkéntes tűzoltó egyesülete” címet. Az egyesület tagsága stabil, 40 és 50 fő között mozog, jelentős fluktuáció nem tapasztalható.

3. KÖVETKEZTETÉS

A Tótkomlói ÖTE az elmúlt 100 évben a nehézségek ellenére is folyamatosan működött, valamint képes volt a megújulásra. Felszerelése valamennyi vizsgált időszakban megfelelt a tűzoltás és műszaki mentés aktuális követelményrendszerének, ezzel nagyban hozzájárult a tótkomlói és környékbeli lakosság élet- és vagyónbiztonságának védelméhez. A Tótkomlós ÖTE rövid történetéből jól látható, hogy működése megfelelt az adott kor elvárásaink és igényeinek, valamint, hogy folyamatosan próbált lépést tartani a technikai fejlődéssel.

Ennek köszönhetően eredményesen hozzá tudott járulni a lakosság szubjektív biztonságérzetéhez. Megfigyelhető, hogyan alakultak át az önkéntes tűzoltók feladatai, hogyan lettek először beavatkozó szervezetből, részleges hatósági feladatokkal is felruházott szervezet, majd az 1990-es évektől újra kizárólag a beavatkozással, valamint az ifjúságneveléssel foglalkozó társadalmi szerveződés. Megállapítható, hogy a Tótkomlós ÖTE tevékenysége több tekintetben is előremutató, melyet jól példáz, hogy jelentős beruházások megvalósítására volt képes – úgymint laktanyabővítés, eszközbeszerzés – emellett, a saját tevékenységén felül, fel tudta vállalni a Békéssámsoni ÖTE újraindításával és mentorálásával együtt járó feladatokat. Az egyesület állománya stabil, amely jó alapot biztosít, hogy a jelentkező feladatoknak a jövőben is eredményesen tudjanak eleget tenni.

Önkéntes Tűzoltó Egyesület Tótkomlós

 fb. elnök

 fb. tag

 fb. tag

 titkár

 parancsnokhelyettes

 parancsnok

 elnök

 vezetőségi tag

 vezetőségi tag

 vezetőségi tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

 tag

Bartán-Pomucz Melinda
 Benkó Varga Ágnes
 Besenyi Ilkó
 Chirappan Mihály
 Engri György
 Halna Sándor
 Ibrányi Bernadett
 Ibrányi Lajos
 Kárácz Elekka Mária
 Lestyan Zoltán

Pasztor Tamás
 Serrfőz Jenő
 Sülvé Adám
 Szabó Csaba
 Szabó István
 Szabó Zoltán
 Szabó Veronika
 Szász Ilkó
 Szűcs Ottó
 Teleki Tamás
 Varga Ottó Adám

6. kép A Tótkomlós ÖTE tagsága 2024-ben (Forrás: Tótkomlós ÖTE archívuma)

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Dr. Csontos P., *A tótkomlói tűzoltóság története*, Tótkomlós: Tótkomlói Önkormányzati Tűzoltóság, 2010.
- [2] Tótkomlós Város Önkormányzata. „Tótkomlós város honlapja”. [Online]. Elérhetőség: <https://www.totkomlos.hu/varostortenet>. (2024.07.10.)
- [3] Czoch G., Szabó G. és Zsinka L., *Változások a magyar város- és településrendszerben 1784 és 1910 között*, Szeged: AETAS Könyv- és Lapkiadó Egyesület, 1993.
- [4] Országos Tűzoltó Szövetség, *A Magyar Országos Tűzoltó Szövetség által a magyarországi tűzoltótestületek számára megállapított szervezeti, egyenruházati, rangjelzési és felszerelési szabályzat.*, Budapest: Magyar Országos Tűzoltó Szövetség, 1898.
- [5] Tótkomlós ÖTE archívuma, Tótkomlós. [Online]. Elérhetőség: <https://otetkomlos.hu/> (2024.09.11.)
- [6] 1936. évi X. törvénycikk a tűzrendészet fejlesztéséről. [Online]. Elérhetőség: <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=93600010.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D41> (2024.09.11.)
- [7] Berki I., „A magyar tűzoltóság szocialista típusú átszervezése,” *Védelem Tudomány*, 1 2023. [Online]. Elérhetőség: <https://ojs.mtak.hu/index.php/vedelemtudomany/issue/view/1072/751> (2024.08.03.)
- [8] Kisfali B., „A járási rendszer kialakulása és nemzetközi vonatkozásai,” *Közigazgatási és Infokommunikációs Jogi PhD Tanulmányok*, 2020. [Online]. Elérhetőség: <https://journals.lib.pte.hu/index.php/kikphd/article/view/6497/6168> (2024.07.19.)